

V predgovoru pravi pisatelj o smotru te knjižice: „Kir enmo hišnimo Gospodarju je na temu veliko ležoč, da on vč, kai za enu vreme perhodni letu bode, namreč, al mrzlu, al gorku, al suhu, al mokru? koku dougu Spomlad, koku hitru pak bode Jessen merzla. To se sicer v' Pratikah usaki letu spruti naide, al za naprei ne. Skuz drugu zamerkuvaine se je tolkain znaidlu, de usake 7. let, če ne vsse, toku vender veči Tail se je glih znaišlu, to pa brez cvibla se more tem 7. Planetam perpisati, kateri uselei to ureme skuz letu vižajo, inu eden teh Planetov uselej svoje letu spouni, inu temu, katiri za nim pride, svoje vižajne čezda . . . če glih vsse za en noht nebode zadetu, toku gvišnu ta veči tal se bode toku znajdel. Vender

Bogu usigamogočnimu se nesme naprej pissati, aku on nass za volo naših grehov strafati oče, to aku se zgodi, toku se zgodi čez ta cill tega tem Planetam v stvarjenu daniga Vižarja, kateri, koker firmament, inu vse vstvarjene reči, inu Elementi so v njegovi oblasti“ itd.

Tako je bilo slovensko koledarstvo ali pratikarstvo pred Val. Vodnikom: skromno sicer, kakor je bilo sploh vse dotedanje slovstvo, a vendar ne malega pomena za naobrazbo slovenskega naroda. Vodnik, ki je s svojim vsestranskim pisateljskim delovanjem začrtal v domačem slovstvu novo dōbo, spravil je tudi koledarstvo v nov, rekli bi „moderni“ tir. To je storil s svojo „Veliko Pratiko“, ki je uprav pred sto leti prvič zagledala beli dan!

(Dalje.)

Književnost.

Slovenska književnost.

Knjige družbe svetega Mohorja.

(Dalje.)

Slovenske večernice. 48. zvezek. Na prvem mestu društvenikom jako priljubljenih „Večernic“ čitamo letos 52 strani obsegajoči spis: Turki na slovenskem Štajerskem. Pisatelj M. Slekovec je znan po mnogih zgodovinskih razpravah, v „Večernicah“ nam opisuje letos 34 turških napadov „na slovenski Štajer“ od leta 1396.—1710. Spis je jako temeljit in natančen; pisatelj je rabil tudi rokopisne vire. Prav zato pa menimo, da sodi to delo bolj v kako znanstveno glasilo, kakor v knjigo, namenjeno „za pouk in kratek čas“. Jako hvaležni pa moramo biti g. pisatelju, ker je objavil mnogo primerne gradiva kot izborni snov za povesti. Opozarjam le na junaške slovenske žene (str. 46.), na turškega jetnika Serepca Bolfenka (str. 49.) itd. Dōba turških bojov je pisana s krvavimi črkami v naši zgodovini, a je najslavnejša. Takrat smo Slovenci s Hrvati branili Lahe in Nemce, da so mirno napredovali v omiki. Naši sosede so to pozabili: vzbujajmo vsaj sami ljudstvu narodno zavest, kličeč mu v spomin slavne dogodke. Zato bi želeli, da bi se bile i v tem spisu nekoliko obširneje opisale bitke pri Radgoni, pri Brežicah itd. — V spisu „Pogreb na morju“ nam g. F. Kavčič jako zanimivo opisuje, kako so mornarji našli na zapuščeni ladiji majhno dete, kateremu so prav skrbno stregli, pa je kmalu umrlo. Spis ni povest, kakor je naslovljen, ampak črtica iz mornarskega življenja. — Vsakemu bralcu bo gotovo prijala poljudna razprava „Spanje in sanje“, ki jo je spisal g. I. Štrukelj, dobro znan kot izvrsten pripovedovalec tudi čitateljem „Dom in Svet“-a. — Prav dobra je tudi povest: Čujte in molite, da ne

padete v izkušnjava, spisal Žaljski. Nepokvarjeni kupčijski učenec Pavle pride v roke brezvestnemu zapeljivcu. Prvi pot ga vodi v gostilno, potem ga pa dobi tako v svoje mreže, da mu iz prodajalnice nosi ukradene stvari. Sum leti na deklo Jerico, ki je obsojena v ječo. Pavle pa se naznani sam sodniji. Povest je jako poučna in blažilna, le to nam ne ugaja, da Jerica dobi v ječi kal boleznin in da potem umrje. — V „Večernicah“ čitamo še dve lepi pravljici rajnega Freuensfelda in nekaj zgodovinskih povestic, ki jih priobčuje I. Steklasa. — Sl. odbor se trudi, da bi v društvenih knjigah dobil vsak ud kaj za pouk in zabavo. Naj bi ga naši pesniki in pisatelji prav pridno zalagali z episkimi pesmimi in dobrimi pripovedmi! A. S—j.

Naše škodljive rastline v podobi in besedi. Opisal Martin Cilenšek, profesor na deželni gimnaziji v Ptuj. Izdala in založila Družba svetega Mohorja v Celovcu. III. snopič. 8°. Str. 289 do 448.

Že tretji snopič tega zanimivega dela podaje naša družba letos svojim udom. Ocena prvih dveh snopičev je bila sploh jako ugodna, in isto smemo v obče izreči tudi o letošnjem snopiču. Zlasti prvi del (str. 289—302) je pisan prav zanimivo; pisatelj vpleta v svoje opisovanje prav primerne dogodke ter tako še bolje pojasnjuje to, kar je prej omenil. Isto velja tudi o drugem delu (str. 303 do 308). Bolj jednoličen pa je tretji del (str. 309 do 448), kateri opisuje „rastline, škodljive na obdelani zemlji“. Morebiti bi se bilo dalo tudi tukaj isto doseči, kar v prvih dveh delih, ko bi bil pisatelj vso obširno tvarino (opisuje namreč zapored 176 rastlin brez presledka) razdelil v nekatere skupine. Opisovanje bi bilo mnogo živejše in knjiga bi bolj zanimala preproste bralce, katerim je pred vsemi namenjena.